

ISSN 2181-1008
DOI 10.26739/2181-1008

ЖУРНАЛ

гепато-гастроэнтерологических
исследований

Ежеквартальный
научно-практический
журнал

№3.2 (том II) 2021

ISSN 2181-1008 (Online)

Научно-практический журнал
Издается с 2020 года
Выходит 1 раз в квартал

Учредитель

Самаркандский государственный
медицинский институт

Главный редактор:

Н.М. Шавази д.м.н., профессор.

Заместитель главного редактора:

М.Р. Рустамов д.м.н., профессор.

Редакционная коллегия:

Д.И. Ахмедова д.м.н., проф.;
Л.М. Гарифулина к.м.н., доц.
(ответственный секретарь);
Ш.Х. Зиядуллаев д.м.н., доц.;
Ф.И. Иноятова д.м.н., проф;
М.Т. Рустамова д.м.н., проф;
Б.М. Тожиев д.м.н., проф.;
Н.А. Ярмухамедова к.м.н., доц.

Редакционный Совет:

Р.Б. Абдуллаев (Ургенч)
М.Дж. Ахмедова (Ташкент)
М.К. Азизов (Самарканд)
Н.Н. Володин (Москва)
Х.М. Галимзянов (Астрахань)
С.С. Давлатов (Самарканд)
Т.А. Даминов (Ташкент)
М.Д. Жураев (Самарканд)
А.С. Калмыкова (Ставрополь)
А.Т. Комилова (Ташкент)
М.В. Лим (Самарканд)
Э.И. Мусабаев (Ташкент)
В.В. Никифоров (Москва)
А.Н. Орипов (Ташкент)
Н.О. Тураева (Самарканд)
А. Фейзиоглу (Стамбул)
Б.Т. Холматова (Ташкент)
А.М. Шамсиев (Самарканд)

Журнал зарегистрирован в Узбекском агентстве по печати и информации

Адрес редакции: 140100, Узбекистан, г. Самарканд, ул. А. Темура 18.

Тел.: +998662333034, +998915497971

E-mail: hepato_gastroenterology@mail.ru.

Sharipov Rustam Haitovich,

Samarqand davlat tibbiyot institute pediatriya
va umumiy amaliyot kafedrasini, tibbiyot fanlari doktori, dotsenti,
O'zbekiston

Rasulova Nodira Alisherovna,

Samarqand davlat tibbiyot institute pediatriya
va umumiy amaliyot kafedrasini assistenti
O'zbekiston

Ahmedova Mahbuba Mahmudovna,

Samarqand davlat tibbiyot institute pediatriya
va umumiy amaliyot kafedrasini dotsenti
O'zbekiston

Rasulov Alisher Sobirovich,

Samarqand davlat tibbiyot institute pediatriya
va umumiy amaliyot kafedrasini dotsenti,
O'zbekiston

Irbutaeva Lola Tashbekovna,

Samarqand davlat tibbiyot institute pediatriya
va umumiy amaliyot kafedrasini assistenti
O'zbekiston

YOSH BOLALARDA MINIMAL MIYA NIZMATLARINI TUZATISH USULLARI

ANNOTATSIYA

Bir yoshgacha bulgan 90 nafar bolalarning klinika-biokimyoviy kursatgichlari tekshirilgan: asosiy guruhni MAT ning perinatal shikastlanishining asoratlarini tiklash uchun davolanayotgan 44 nafar bola tashkil etdi, nazorat guruhini PEP bilan kasallangan 26 nafar tashkil qilib, bundan tashqari 20 nafar sog'lom bolalarda LPO holati o'rganib chiqildi. Izlanish natijalari shuni ko'rsatdiki bemor bolalarda LPO jarayonining kamayishi yoki ayrim paytlarda, ularning nomutanosibliigi aniklandi. Oksibral qo'llanishi LPO ko'rsatkichlarining tiklanishi bilan birgalikda nevrologik belgilarining tezroq ijobiy o'zgarishlariga, ya'ni, bolalarning tinchlanishi, uyqusining yaxshilanishiga olib keldi. Oksibralni qo'llash vaqtida miya qobig'i bosimi tezroq normallashdi. Nevrologik buzilishlarida oksibralni qo'llash reabilitatsiyani tezlashtiradi va bolalarda MATning perinatal jarohatlari qoldiqlari foizini ancha kamayishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: asab tizimining perinatal shikastlanishining oqibatlari, chaqaloqlar, lipid peroksidlanishi, davolash

Sharipov Rustam Haitovich,

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Pediatrics and General Practice Faculty of
Postgraduate Education

Rasulova Nodira Alisherovna,

Assistant at the Department of Pediatrics and General Practice

Ahmedova Mahbuba Mahmudovna,

Associate Professor at the Department of Pediatrics and General Practice

Rasulov Alisher Sobirovich,

Associate Professor at the Department of Pediatrics and General Practice

Irbutaeva Lola Tashbekovna,

Associate Professor at the Department of Pediatrics and General Practice

Samarkand State Medical Institute

Samarkand, Uzbekistan

METHODS FOR CORRECTING MINIMUM CEREBRAL DYSFUNCTIONS IN YOUNG CHILDREN

ANNOTATION

By the purpose of work was the substantiation of therapy with oxibral of milk-feted children with prenatal damages of the central nervous system (CNS) by the account of changes of processes lipid peroxidation LP. In work

analyzed the results of biochemical researches at 90 children of the first year of life: the basic group was made with 44 children with prenatal damages of CNS, control group - 26 children with consequences of perinatal damage to the nervous system, also have studied a status of processes a LP at 20 healthy children. The results of researches have shown, that at children with prenatal damages CNS reveal significant infringements in processes a LP, which is possible were characterized as decreasing and in some cases their misbalance. The assignment of oxibral to children with prenatal damages of CNS alongside with normalization of parameters a LP to faster improvement of neurological symptoms: children become quiet, active, the dream normalizing. Intra skull pressure on a background of prescription Oxibral was reduced much faster. The opportunity of correction neurological infringements with oxibral opens prospect of rehabilitation and promotes significant to reduction of percent of children with the residual phenomena of prenatal damages CNS.

Key words: consequences of perinatal damage to the nervous system, infants, lipid peroxidation, treatment.

Dolzarbli. Perinatal miya shikastlanishi bolalikdagi asab tizimining barcha patologiyalarining 60% dan ko'prog'ini tashkil qiladi, miya falaji, epilepsiya va minimal miya disfunktsiyasi kabi kasalliklarning rivojlanishida bevosita ishtirok etadi. Hozirgi vaqtda PEP patogenezining asosiy gipotezasi serebrovaskulyar bo'lib, uning diqqat markazida miya qon oqimining miya metabolizmi bilan "bog'lanishi" mavjudligining haqiqiy haqiqati hisoblanadi. Ma'lumki, gipoksiya sharoitida lipidlarning periks oksidlanishi (LPO) neyron membranalariga halokatli ta'sir ko'rsatadigan agressiv erkin radikallar, gidroperoksidlar to'planishi bilan bezovtalanadi. Perinatal markaziy asab tizimining shikastlanishlarida mikrosirkulyatsiya buzilishi va metabolik kasalliklarni tuzatish uchun bir qator dori-darmonlar qo'llaniladi, ularning ta'siri hujayralarning funksional holatini normallashtirishga qaratilgan.

So'nggi paytlarda oksibralning yangi o'simlik preparatining miya qon aylanishi va metabolik kasalliklariga foydali ta'sirini ko'rsatadigan bir qancha tadqiqotlar paydo bo'ldi. Ammo hayotning birinchi yilidagi bolalarda asab tizimiga perinatal shikastlanishida oksibral ta'sirini o'rganib chiqadigan tadqiqotlar yo'q, optimal dozlash va ulardan foydalanish davomiyligi masalalari isbotlanmagan.

Ishning maqsadi. Ishning maqsadi lipid peroksidatsiyasi jarayonlaridagi o'zgarishlarni hisobga olgan holda markaziy asab tizimining perinatal shikastlanishi bo'lgan chaqaloqlarda (emizakli bolalarda) oksibral terapiyasini asoslash edi.

Materiallar va tadqiqot usullari. Maqolada hayotning birinchi yilidagi 70 nafar bolada klinik va biokimyoviy tadqiqotlar natijalari tahlil qilingan. Asosiy guruh perinatal markaziy asab tizimi shikastlangan 44 nafar chaqaloqdan iborat edi. Nazorat guruhiga PEP bilan og'rigan 26 nafar bola kiritilgan bo'lib, ularga biz sinovdan o'tkazgan preparat buyurilmagan. Shuningdek, biz 20 nafar sog'lom bolada LPO jarayonlarining holatini o'rgandik.

Eritrotsitlarda lipid peroksidlanish holati quyidagi ko'rsatkichlar bilan baholandi: inkubatsiyadan oldin va keyin eritrotsitlar gemolizining darajasi, eritrotsitlardagi MDA tarkibi, inkubatsiyadan keyin MDA / gemoliz koeffitsienti, eritrotsitlarda MDA degradatsiyasining intensivligi.

Perinatal markaziy asab tizimi zararlangan bolalar yurak-qon tomir tizimi, endokrin tizim, xiqildoq, buyraklar, ovqat hazm qilish organlari va jinsiy a'zolarining surunkali kasalliklari bilan og'rigan onalardan tug'ilgan. PEP bilan kasallangan bolalarning barcha onalarida homiladorligi asoratli kechishi kuzatilgan. Hamma bolalar tug'ruqning asoratli kechishi bo'lgan

onalardan tug'ilgan. Nevrologik holatida bolalarning 42,8% gipertenziv-gidrosefalik sindromi, vegetativ-visseral disfunktsiyalari - 38,5% da, neyro-refleks qo'zg'aluvchanligining oshishi - 11,4% da, psixomotor rivojlanish kechikish sindromi - 7,1% da aniqlandi. Bo'limda nazorat guruhi bolalariga kompleks terapiya qilindi: miya qon aylanishini yaxshilovchi (vinpotsetin), piratsetam preparatlar qo'llanildi, sindromli terapiya o'tkazildi. Asosiy kasalliklardan kelib chiqqan buzilishlarni tuzatish ham amalga oshirildi.

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, perinatal markaziy asab tizimi shikastlangan bolalarda LPO jarayonlarida sezilarli buzilishlar aniqlangan, ular pasayish va ayrim hollarda ularning nomutanosibligi bilan tavsiflangan. Bu inkubatsiyadan oldin va keyin MDA tarkibining sezilarli darajada oshishi, inkubatsiyadan keyin MDA / gemoliz nisbati, inkubatsiyadan keyin eritrotsitlar gemolizining ko'payishi va sog'lom bolalarda miya qon oqimiga nisbatan gemolizning o'sish foizining kamayishi bilan tasdiqlandi.

Nazorat guruhidagi bolalarda an'anaviy davolash fonida inkubatsiyadan oldin va keyin eritrotsitlar gemolizi davolashdan oldingi miya qon oqimiga nisbatan pasayish tendentsiyasiga ega, ammo normallasuvi sodir bo'lmaydi. Ushbu guruhdagi bolalarda eritrotsitlar gemolizining o'sish foizi sog'lom bolalarga nisbatan sezilarli darajada kamaydi. Inkubatsiyadan oldin va keyin MDA tarkibi yuqoriligicha (yuqori sonlarda) qoldi. Inkubatsiyadan keyin MDA / gemoliz nisbati yuqoriroq edi va MDA degradatsiyasining intensivligi dastlabki miya qon oqimiga nisbatan sezilarli darajada oshdi.

Perinatal markaziy asab tizimi shikastlanishi bo'lgan bolalarda LPO jarayonlarida o'zgarishlar mavjudligi davolash kompleksiga yangi dori-darmonlarni kiritish zarurligini ta'kidlaydi, ularning ta'siri yanada samaralidir. Biz oksibraldan foydalandik. Bizga birinchi marta chaqaloqlarga oksibral buyurilganligi sababli, ushbu preparatni qo'llanishini ilmiy asoslab berish, eritrotsitlar tarkibidagi LPO ta'sirini o'rganish asosida davolash kursining dozasi va davomiyligini tanlash zaruriyati tug'ildi.

Davolash kursining dozasi va davomiyligini aniqlash uchun dastlab oksibral kuniga 7,5 mg dan buyurilgan. Ko'pgina bolalarda ko'rsatkichlarning to'liq normallasishi 7 kundan 10 kungacha kuzatildi. Davolashda oksibralni 10 kun davomida qo'llanilganda samara berdi. Oksibralning terapevtik ta'sirini ob'ektiv baholash uchun LPO ko'rsatkichlari natijalari nazorat guruhi bolalaridagi tegishli miya qon oqimiga nisbatan taqqoslandi.

Asosiy guruhdagi bolalarda inkubatsiyadan oldin eritrotsitlarning gemolizi sog'lom bolalarda olingan

ma'lumotlardan farq qilmadi va nazoratga qaraganda sezilarli darajada past edi (mos ravishda $1,4 \pm 0,05\%$ va $1,17 \pm 0,12\%$). Oksibral inkubatsiyadan keyin eritrotsitlar gemolizining normallashtirishiga yordam berdi (mos ravishda $2,37 \pm 0,16\%$, va $2,3 \pm 0,03\%$). Asosiy guruh bolalarida gemolizning o'sish foizi sog'lom bolalarnikidan farq qilmadi va nazorat guruhiga qaraganda ancha yuqori bo'ldi (mos ravishda $99,7\%$ va 64%).

Asosiy guruhdagi bolalarda inkubatsiyadan oldin MDA tarkibi dastlabki ma'lumotlarga nisbatan sezilarli darajada kamaydi ($2,7 \pm 0,04$ нмоль $\cdot 10^6$, eritrotsitlar , qarshi $3,3 \pm 0,03$ нмоль $\cdot 10^6$ eritrotsitlar). Oksibral inkubatsiyadan keyin MDA tarkibining normagacha sezilarli darajada pasayishiga yordam berdi, nazorat guruhidagi bolalarda esa bu ko'rsatkich sezilarli darajada yuqori edi (mos ravishda $1,6 \pm 0,18$ нмоль $\cdot 10^6$ eritrotsitlar va $2,0 \pm 0,17$ нмоль $\cdot 10^6$ eritrotsitlar).

Oksibralni qabul qilishda inkubatsiyadan keyin MDA/gemoliz nisbati nazorat guruhidagi ma'lumotlardan farq qilmadi va normal qiymatlardan sezilarli darajada yuqori edi (mos ravishda $0,9 \pm 0,2$, $1,0 \pm 0,07$ va $0,5 \pm 0,1$).

Klinik alomatlar ham ijobiy dinamikaga ega edi: bolalar tinchlanib, faollashib, uyqu normal holatga qaytgan. Oksibralni qo'llash fonida miya qobig'i ichi bosimi sezilarli darajada tezroq kamaydi (7-10 kun ichida, nazorat guruhida 10-15 kunga nisbatan). Pul's va nafas ritmik bo'lib qoldi, oshqozon-ichak trakti faoliyati barqarorlashdi, bolalarda tana vazni osha boshladi. Bolalar o'zlarining atrof-muhitiga faol qiziqishni boshladilar va motor ko'nikmalarini rivojlantirishga moyillik paydo bo'ldi. Umuman olganda, aniq klinik ta'sir

terapiyaning 6-10 kunida kuzatildi.

Shunday qilib, tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, perinatal markaziy asab tizimi shikastlangan bolalarga oksibralni buyurish orqali LPO ko'rsatkichlarini normallashtirish bilan birga nevrologik simptomlarning tezroq yaxshilanishiga yordam beradi. Nevrologik kasalliklarni oksibral bilan tuzatish imkoniyati reabilitatsiya istiqbollarini ochib beradi va perinatal markaziy asab tizimi shikastlanishining qoldiq belgilari bo'lgan bolalar foizini sezilarli darajada kamaytirishga yordam beradi.

Xulosalar

1. Sog'lom chaqaloqlarda LPO jarayonlarining faoliyati o'ziga xos xususiyatlarga ega va patologik holatlarni buzilishlarni va davolash samaradorligini baholashni tashxislash uchun nazorat qilishi imkonini beradi.

2. Perinatal markaziy asab tizimi shikastlangan bolalarda lipid perekis odlanish jarayonlari faollikning oshishi va kamayishi bilan tavsiflanadi, bu esa tuzatuvchi terapiyani tayinlashni talab qiladi.

3. PEP bo'lgan bolalarni an'anaviy davolash ko'plab LPO ko'rsatkichlarini normallashtirmaydi. Bu ko'rsatkichlarning aksariyati 10 kun davomida kuniga 7,5 mg dozada oksibralni davolash kompleksiga kiritish sog'lom bolalarga xos bo'lgan ko'rsatkichlarga erishishga yordam beradi,

4. PEP bilan og'riq bolalarni oksibral bilan davolash biokimyoviy ko'rsatkichlarni normallashtirish bilan birga klinik ko'rsatkichlarni yaxshilaydi va kasalxonada qolish muddatini qisqartiradi.

Список литературы/Qtiboslar/References

1. Barashnev Yu.I. Gipoksik ensefalopatiya: serebral kasalliklarining patogenezi gipotezalari va dori terapiyasi usullarini izlash. Rossiya perinatologiya va pediatriya byulleteni. 1. 2002 yil.
2. Volodin N.N., Medvedev M.I., Rogatkin S.O. Perinatal ensefalopatiya va uning oqibatlari - semiotika va terapiya mubozarali savollari. Ros pediatr zhurn, 1, 2001 yil.
3. G'ofurov B.G., Boltayev E.I. Diskirkulyatsion ensefalopatiyasi bo'lgan bemorlarda oksibra-retard preparatini qo'llash tajribasi. Nevrologiya. №2. Toshkent. 2004 yil.
4. Erenchin R.A., Serova T.K., Akmurzaeva A.B. Serebral patologiyasi bo'lgan bolalarda oksibraldan foydalanish. MMPvaDX 70 yilligiga bag'ishlangan anjuman materiallari. Olmata. 2004 yil.
5. Shamsiev A.M., Sharipov R.X., Atakulov D.O., Yusupov Sh.A., Shamsiev J.A., Suvanqulov U.T. Bolalarda lipid perekis oksidlanishining yoshga bog'liq dinamikasi. Umumiy amaliyot shifokori byulleteni. Samarqand. 2001 yil.

Sharipov R.Kh., Rasulova N.A., Akhmedova M.M., Rasulov A.S., Irbutaeva L.T. BRONXOOSTRUKTIV SINDROMNI INGALASYON USULINING ZAMONAVIY IMKONIYATLARI	134
Sharipov R.Kh., Rasulova N.A., Akhmedova M.M., Rasulov A.S., Irbutaeva L.T. YOSH BOLALARDA MINIMAL MIYA NIZMATLARINI TUZATISH USULLARI	137
Sharipov R.Kh., Rasulova N.A., Akhmedova M.M., Rasulov A.S., Irbutaeva L.T. GIPOVITAMINOZ D RIVOJLANISHIDA KO'RSATILGAN FAKTORLARNI ANIQLASH USULLARI	140
Shavazi N.M., Kardzhavova G.A., Lim M.V., Ibragimova M.F. FEATURES OF THE CURRENT OF ACUTE MYOCARDITIS IN CHILDREN ON THE BACKGROUND OF COMMUNITY-ACQUIRED PNEUMONIA	143
Shirov B.F., Yanova E.U., Turdumatov J.A. ULTRASOUND ASSESSMENT OF VARYING DEGREES OF HIP DYSPLASIA IN NEONATES	146
С ЮБИЛЕЕМ!	150

Подписано в печать 22.11.2021.

Формат 60×84 1/8

Усл. п.л. 16,51

Заказ 255

Тираж 30 экз.

Отпечатано в типографии

СамГосМИ.

140151, г. Самарканд,

ул. Амира Темура, 18